

A Fővárosi Ítéltábla dr. Miklós József ügyvéd által képviselt felperesnek a Pallós és Gyolcs Ügyvédi Iroda által képviselt alperes ellen vállalkozási díj megfizetése iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2011. november 2. napján kelt 14.G.40.269/2008/55. számú ítélete ellen a felperes részéről benyújtott fellebbezés folytán indult másodfokú eljárásban meghozta az alábbi

í t é l e t e t.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 75.000,- (Hetvenötezer) Ft + áfa másodfokú ügyvédi munkadíjat, és az államnak az adóhatóság külön felhívására az illetékfeljegyzési jogára tekintettel le nem rótt 240.000,- (Kettőszáznegyvenezer) Ft fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint az alperes a felperestől kért árajánlat alapján 2007. február 21-én vállalkozási szerződést kötöttek a Budapest, szám alatti épület komplett külső, belső vakolási, felületképzési munkáinak az elvégzésére bruttó 10.712.266,-Ft összegű átalányárért. A szerződés 8. számú mellékletét képezte a műszaki tartalom leírása.

A vállalkozási szerződés 4.3. pontja szerint a felperes a szerződésben kikötött vállalkozási díjon felül semmilyen címen többletköltséget nem érvényesíthet, kivéve a megrendelő által megrendelt pótmunkák ellenértékét. A 4.5. pont alapján a megrendelő pótmunkát vagy elhagyott munkát írásban rendel meg, melynek ellenértékét a megrendelés tartalmazza, illetőleg a 4.6. pont szerint, amennyiben az nem tartalmazza, akkor ezek ellenértékét a vállalkozó költségvetésében, árajánlatában meghatározott árakon és díjon kell elszámolni. A 4.7. pont szerint, amennyiben így sem határozható meg az ár, úgy annak ellenértéke a felek külön

megállapodása szerint piaci átlagár alkalmazása mellett történik. A szerződés 6.27. pontja szerint a vállalkozó csak a megrendelő előzetes írásbeli jóváhagyásával jogosult alvállalkozót vagy további közreműködőt igénybe venni. A felperes - az alperes tudta és beleegyezése nélkül - a teljes munkát alvállalkozásba adta az ... Kft.-nek.

A peres felek a szerződésüket három alkalommal módosították. A 2. számú, 2007. május 18-án kelt szerződésmódosítás a pontos és részletes műszaki tartalom leírása és részösszegek feltüntetése nélkül tartalmaz pótmunkák címén 2.944.227,- Ft + áfa összegű további vállalkozási díjat és elmaradó munkák címén 903.227,- Ft levonást, amelynek eredményeként a felperest illető átalányár bruttó 13.161.466,- Ft összegre változott. A szerződés szövege a pótmunkák címén elszámolható összeg vonatkozásában a következőket rögzíti: „homlokzatvakolat többlet, V. emeleti teraszlabazat felületképzése fekete gyöngyvakolattal, földszinten labazatképzés 1,2 m magasságig.

A 3. számú szerződés-módosításra azért került sor 2007. augusztus 21-én, mert az alperes a korábban megrendelt labazat készítést mindkét épületnél festéssel kérte, ezen pótmunka értékét a felek a szerződésben 300.000,-Ft + áfa összegben határozták meg. Erre tekintettel a felperest illető vállalkozási díj összege bruttó 13.521.466,- Ft összegre emelkedett.

A felperes 2008. január 8-án írt levelében közölte, hogy az alperes által 2007. december 17-én készített összeállítás a 2. és 3. számú szerződés-módosításhoz tartozó műszaki tartalomról nem felel meg a valóságnak. Ezen szerződés-módosítás alperesi levezetéséhez képest különbözetként mutatkozó további pótmunka elszámolást készített, amelynek eredményeként, összesítésként 5.194.156,- Ft + áfa összegű különbözetet mutatott ki a 3. számú szerződés-módosítás szerinti vállalkozási díjhoz képest. Az alperes 2008. január 17-én írt válaszlevelében ezen pótmunkákat vitatta, egyrészt arra hivatkozással, hogy azok a 2. számú szerződés-módosításban elszámolásra kerültek, másrészt a vállalkozási szerződés átalánydíjas jellegére utalt.

A felperes a 2008. február 5-én kelt levelében a peres felek közötti szerződést feltűnő értékaránytalanságra és megtévesztésre hivatkozással megtámadta.

A felperes az elsőfokú bíróságra 2008. február 22-én benyújtott és módosított keresetében elsődlegesen a peres felek közötti szerződést a szolgáltatás és ellenszolgáltatás feltűnő értékaránytalanságára hivatkozással megtámadta, és a Ptk. 237. § (2) bekezdése alapján az érvénytelenség okának az aránytalan előny kiküszöbölésével való megszüntetése címén bruttó 3.000.000,-Ft megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Másodlagosan bruttó 2.848.378,-Ft vállalkozási díj megfizetésére kérte az alperest kötelezni, pótmunkadíj címén.

A feltűnő értékaránytalanság körében előadta, hogy a felperes által ténylegesen elvégzett munkák értéke a 18/F/5 szám alatt csatolt kimutatás szerint összesen nettó 16.301.127,- Ft, míg a szerződés-módosítások alapján a szerződésben kikötött vállalkozási díj összege nettó 11.267.888,- Ft. A két összeg különbözeteként 45 %-os eltérés mutatkozik, ami álláspontja szerint feltűnően értékaránytalan.

A felperes másodlagos kereseti kérelmének az összegszerűségét a 18/F/6 szám alatt csatolt kimutatás tartalmazza.

Az alperes az ellenkérelmében a felperes keresetének az elutasítását és perköltségben történő marasztalását kérte.

Álláspontja szerint a felperes által elvállalt és elvégzett munka után kikötött vállalkozási díj nem feltűnően értékaránytalan, a felperes valójában az egyértelműen kikötött egyösszegű átalányárról kívánt tételes felmérésen alapuló elszámolásra áttérni. Állítása szerint a szerződés-módosítások műszaki tartalmát és azok elszámolását a 2007. december 17-i alperesi kimutatás teljes körűen részletezi, amely szerint a 2. és 3. számú szerződés-módosításokban mind az elmaradó, mind pedig a pótmunkák teljeskörűen elszámolásra és rendezésre kerültek a felek között. Ezen felül az alperes további pótmunkát nem rendelt meg és a felperes további pótmunkát nem végzett.

A felperes az elsőfokú eljárásban beszerzett szakértői vélemény feltűnő értékaránytalanság körében elkészült részét ugyan kifogásolta, azonban kifogásainak, észrevételeinek tisztázása érdekében a szakvélemény kiegészítését és a szakértő tárgyalásra való megidőzését kifejezetten nem kérte, a rendelkezésre álló adatok alapján ítélet hozatalát kérte. A pótmunkák körében elkészült szakértői véleményt elfogadta.

Az alperes az elsőfokú eljárásban kirendelt szakértő által készített szakvéleményt elfogadta. A pótmunkák vonatkozásában kiemelte, hogy a felperes pótmunkákra vonatkozó kimutatásának tételei műszaki szempontból valóban pótmunkának tekinthetők, de a szakértő a peres felek között tételes felmérés, illetve megfelelő dokumentáltság és az utólagos felmérés és ellenőrzés lehetőségének hiányában annak tételeit érdemben nem tudta vizsgálni.

A Fővárosi Bíróság a 2011. november 2. napján kelt 14.G.40.269/2008/55. számú ítéletében a felperes keresetét elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg a Magyar Államnak külön felhívásra a felhívásban megjelölt módon és időben 374.000,- Ft eljárási illetéket.

Határozata indokolása szerint először a felperes elsődleges keresetét, azaz a megtámadási kifogást vizsgálta. A Ptk. 236. § (2) bekezdés c) pontja szerint az egy éves megtámadási határidő a felek szolgáltatásainak feltűnő értékaránytalansága esetén a sérelmet szenvedő fél teljesítésekor, részletekben történő teljesítésnél az első teljesítéskor kezdődik. Az 1. számú szerződés-módosítás értelmében a felperes első részteljesítésére 2007. május 10-én került sor, ezért a felperes esetében a megtámadási határidő ekkor kezdődött. A Ptk. 236. § (4) bekezdése szerint azonban a megtámadás joga megszűnik, ha a megtámadásra jogosult a megtámadási határidő megnyílta után a szerződést írásban megerősíti, vagy a megtámadásról egyébként írásban lemond. A bírói gyakorlat szerint a megtámadási jog megszűnése akkor állapítható meg, ha a sérelmet szenvedő fél tud a megtámadási okról és ennek ellenére a szerződést írásban megerősíti. A felperes a munkálatokat 2007. április 16-án kezdte meg, ... és ... tanúk vallomásai szerint is a munkálatok megkezdését követően felismerte a felperes, hogy a költségvetéséből hiányoznak bizonyos tételek, illetve nem megfelelő mennyiséggel szerepelnek, és részben ezért került sor a 2. számú szerződés-módosításra, melyet alátámaszt a

37/T/1 szám alatti, a felperes ügyvezetője által aláírt feljegyzés is. A felperes ennek ismeretében és ezt követően kötötte meg a 2. számú szerződés-módosítást, amely a Ptk. 236. § (4) bekezdése szerinti írásbeli megerősítésnek minősül. Ezt követően lényegében szinte a teljes elvállalt munka elvégzése után 2007. augusztus 21-én a 3. számú szerződés-módosítással a teljesíteni elvállalt és elvégzett munka ismeretében ismételt írásban megerősítette a szerződést. A felperes által 2007. július 12-én és július 31-én aláírt és az eredeti, illetve a 2. számú szerződés szerinti módosított vállalkozási díjat tartalmazó teljesítésigazolások is írásbeli megerősítésnek minősülnek. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperesnek a megtámadási joga a Ptk. 236. § (4) bekezdése alapján megszűnt, így erre alapítottan igényt az alperessel szemben nem érvényesíthet.

Mindezekről függetlenül a beszerzett igazságügyi szakértői vélemény alapján érdemben is vizsgálta a felperes elsődleges keresetét és azt megalapozatlannak találta, mivel a szakértő által kimunkált felperesi szolgáltatás nettó 12.030.631,-Ft összegű értéke és a 3. számú szerződés-módosítás szerinti végleges vállalkozási díj mint ellenszolgáltatás nettó 11.267.888,-Ft összege között mutatkozó, összesen nettó 762.740,-Ft összegű különbözet nem tekinthető feltűnően nagy mértékűnek.

A felperes másodlagos kereseti kérelme vonatkozásában először azt vizsgálta, hogy a felperes által érvényesíteni kívánt 18/F/6 szám alatti táblázatban foglalt munkák a peres felek közötti átalánydíjas vállalkozási szerződés alapján pótmunkának minősülnek-e, továbbá azt, hogy ezek ténylegesen elvégzésre kerültek-e, valamint azt, hogy a felperes által itt érvényesíteni kívánt pótmunkák a peres felek közötti 2. és 3. számú szerződés-módosításokban szerepelnek-e és elszámolásra kerültek-e, vagy ezek a szerződés-módosításokban nem szereplő, azon felüli pótmunkák voltak.

A felperes által felsorolt munkák elvégzésének tényét az alperes sem vitatta, azok egy kivétellel szerepelnek az alperes által készített 18/F/2 szám alatti kimutatásban is. A felperes 18/F/6 szám alatti kimutatásának 13. tételként szereplő homlokzati dryvit kétszeri ragasztása az, ami az alperesi kimutatásban nem szerepel. Az építési napló 34688. oldalán a felperes valóban jelezte, hogy bizonyos helyeken kétszeri dryvit ragasztás szükséges a síkba hozáshoz, azonban a szakértő nem csak ezen, hanem az összes pótmunka kimutatásban szereplő tétel vonatkozásában úgy nyilatkozott, hogy annak mennyiségi és valós elvégzési körülményeit nem áll módjában vizsgálni, ellenőrizni, mivel azok túlnyomórészt eltakart és még feltárással sem rekonstruálható az elvégzés ténye és a mennyisége. Az összes többi tétel - a lábazati műgyantabázisú vékony vakolat kivételével - az alperes 18/F/2, illetve a 37/T/1-4 számú iratokban is szerepel, ezek elvégzésének ténye ... és ... tanúk vallomásai alapján is megállapíthatóak. A műgyanta bázisú vékonyvakolat elkészültét pedig a szakvélemény igazolta.

A felperes által előterjesztett igényeket a szakértői vizsgálat is igazolta, hogy azok valóban pótmunka körébe tartozó munkálatok, kivéve a 25. számú tételt, amelynél a felperes az elmaradt tűzfalvakoláshoz általa biztosított anyagok költségét érvényesítette, nem pedig elvégzett munkát, de ennek tényét, mennyiségét, árát az alperes nem vitatta, hanem azt állította, hogy az elszámolásra került a 2. számú szerződés-módosításban.

A felperes az elsőfokú bíróság felhívása ellenére semmilyen tényelőadást nem tett, hogy a pótmunka címén megállapított nettó 2.944.277,- Ft mire és milyen részösszegekre vonatkozik, az e körben készített 18/F/3 számú költségvetése csupán a vállalkozási szerződéssel azonos módon, minden különös részletezés nélkül tünteti fel ezt az összeget. A felperes 18/F/5 alatti táblázatában a 2. és a 3. számú szerződés-módosítások körébe vont pótmunkák értékeként mindösszesen 1.944.200,- Ft szerepel, míg a 2. és 3. számú szerződés-módosításokban szereplő, pótmunkadíjak összege 3.244.227,- Ft. Semmilyen további tényelőadás vagy bizonyíték a felperes részéről nem merült fel arra vonatkozóan, hogy a szerződés-módosításokban szereplő mindösszesen 3.244.227,- Ft pótmunkadíj és a felperes kimutatásában szereplő, összesen 1.944.200,-Ft különbözetek milyen pótmunkákra kerültek meghatározásra. Ezzel szemben az alperes az elsőfokú bíróság felhívására benyújtott 24. számú előkészítő iratában előadta és levezette, hogy a két szerződés-módosítás során pontosan milyen pótmunkák, és hogyan kerültek elszámolásra a részösszegeket is ideértve, amelyből az tűnik ki, hogy a felperes által másodlagos kereseti kérelmében követelt pótmunkák teljes egészében elszámolásra kerültek a felperes és az alperes közötti szerződés-módosítások során. Az alperes ezen állításait ... és ..., valamint túlnyomó részt ... tanúvallomása is alátámasztotta.

Nem tudta elfogadni az elsőfokú bíróság a felperes azon hivatkozását sem, hogy a 2. számú szerződés-módosításban nem kerülhettek elszámolásra pótmunkaként a felperes keresetében követelt pótmunkák, mivel az erre vonatkozó építési napló bejegyzések túlnyomó részt későbbiek, mint a szerződés 2007. május 18-i keltezése.

Az elsőfokú bíróság a tanúvallomásokat és az okiratokat, valamint az ezzel kapcsolatos tényeket, bizonyítékokat és körülményeket a Pp. 206. §-a szerint a maguk összességében értékelte és mérlegelte, majd arra a megállapításra jutott, hogy a 2. és a 3. számú szerződés-módosításokban valamennyi, a felperes által a másodlagos keresete körében pótmunka címén követelt munka elszámolásra került, azt a szerződő felek kölcsönösen elfogadták a szerződés-módosítások aláírásával, a felperes ezért ezen felül további pótmunkadíj követeléssel nem élhet.

Ezen túlmenően a lábazatképzéssel összefüggésben érvényesített felperesi pótmunkadíj is megalapozatlan. Egyrészt ... és ... tanúk vallomásai, valamint a 37/T/1 szám alatt csatolt és a felperes ügyvezetője által aláírt feljegyzés alapján egyértelműen megállapítható, hogy a lábazatképzési munkát a felperes zártcellás, polisztirolhab hőszigetelő anyaggal elkészítve vállalta eredetileg is a pótmunkában való megállapodáskor. Amennyiben a hőszigetelő anyagot nem, vagy nem megfelelő mennyiségben mérte fel a megállapodás megkötésekor, az így felmerült többletigényeket a szerződés átalánydíjas jellegére tekintettel nem érvényesítheti, ezért az 592.000,-Ft összegű követelése megalapozatlan. A 16. tételként a homlokzatfestés helyett megvalósított műanyag bázisú vékony vakolat címén követelt további 322.000,-Ft összegű követelés ugyancsak megalapozatlan. Egyrészt a tervtől részben eltérő műszaki tartalom megvalósítása átalánydíjas szerződés esetén nem jogosítja a vállalkozót tételes elszámolásra való áttérésre, másrészt nem nyert igazolást, hogy az alperes a festés helyett másfajta bevonatot kért volna. Ezen túlmenően a felperes nem vette figyelembe azt a körülményt, hogy

a szerződés-módosítás tartalmaz nettó 300.000,- Ft díjemelést a festésre, amit a felperes nem végzett el, ez nagyságrendileg megegyezik a felperes által e körben a festés helyett elvégzett munkáért követelt összeggel.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes nyújtott be fellebbezést, amelyben kérte annak megváltoztatásával a kereseti kérelmének megfelelően az alperes marasztalását és perköltség viselésére kötelezését.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság jogellenesen utasította el az elsődleges keresetét. Azt elismerte, hogy a munkálatokat 2007. április 16-án megkezdte, azonban a feltűnő aránytalanság felismerése folyamatosan történhetett meg, mivel az egyes szerződés-módosításokat követően is újabb hibák merültek fel. Álláspontja szerint a felek között - mivel az alperes belátta, hogy a felperessel kötött szerződése feltűnő aránytalanságot tartalmaz - folyamatosan egyezségi tárgyalásokat folytattak a hibák kiküszöbölése érdekében, amelyek gyakorlatilag a vállalkozási szerződésbeli munkák átadás-átvételéig, illetve 2007. decemberéig tartottak. Mindezekre tekintettel 2007. decemberéig a megtámadási határidő elévülésének nyugvása megállapításának van helye. Ezt támasztja alá az is, hogy az egyezségi tárgyalásokon az alperes vezetői felajánlották, hogy a jelen per tárgyát képező vállalkozási szerződés teljesítése esetén az emiatt a felperesi társaságnál jelentkező veszteségek kompenzálására kedvező feltételekkel újabb munkákat kapnak. A felperes jelentős veszteséggel, de teljesítette a vállalkozási szerződést. E tekintetben a felek között véleményeltérés nem volt. Ennek ellenére az elsőfokú bíróság mégsem állapította meg azt, hogy a felperes az elvállalt munkát teljeskörűen, azaz mennyiségileg elvégezte.

Az, hogy az eltakart munkarészeket a helyszíni szemle során nem lehetett szemrevételezni, nem járhat azon megállapítással, hogy egy adott építőipari munkavégzés, azaz jelen esetben a külső vakolási, stb. munkák elvégzése nem történt meg. A szakértő erre hivatkozással csökkentette a kimutatásban megjelölt és ténylegesen elvégzett munkák értékét, álláspontja szerint megalapozatlanul. Tekintettel arra, hogy az elsőfokú bíróság megalapozatlan megállapítást tartalmazó szakvéleményre hivatkozással utasította el a pótmunka vállalkozási díjára vonatkozó másodlagos kereseti kérelmét, ezért az elsőfokú határozat e tekintetben is megalapozatlan. A pótmunkákat a felperes a módosított keresetben foglaltak szerinti részletezésben és értékben elvégezte.

Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását kérte, annak helytálló indokaira tekintettel.

A felperes fellebbezése nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg és megalapozott jogi indokolással utasította el a felperesnek az elsődlegesen, feltűnő értékaránytalanságra, másodlagosan pótmunkadíj megfizetésére vonatkozó keresetét a lefolytatott bizonyítási eljárás alapján.

A kialakult bírói gyakorlat szerint a bizonyítás eredményének mérlegelésére vonatkozó jogszabály megsértéséről csak akkor lehet szó, ha az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás az iratok tartalmával ellentétes, illetőleg az elsőfokú bíróság a bizonyítékok egybevetése és összességében való értékelése során okszerűtlen, logikai ellentmondást tartalmazó következtetésre jutott. Az elsőfokú bíróság a lefolytatott bizonyítás eredményének mérlegelése alapján ezen hibáktól mentesen és a Pp. 221. § (1) bekezdése szerinti indokolási kötelezettségének eleget téve, jogszabálysértés nélkül állapította meg a tényállást és vont le abból a jogi következtetéseit. A bizonyítékok okszerű mérlegelése a másodfokú bíróságot is köti (BH 2006/403).

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a felperes a szerződés módosítások aláírásával megerősítette a szerződést és ezzel a felek szolgáltatásainak feltűnő aránytalanságára alapított megtámadási joga a Ptk. 236. § (4) bekezdése alapján megszűnt. A felperes által a fellebbezésében hivatkozott, az elévülés esetleges nyugvása irreleváns, mert a szerződésmódosításokkal a felperes az eredeti szerződést megerősítette, ami a megtámadási jogának a megszűnését jelenti.

Jelen pernek a felperes által végzett munkák mennyiségi vizsgálata nem volt tárgya, kizárólag a pótmunkákra alapította a felperes az igényét, azonban azt az igazságügyi szakértői véleménnyel sem tudta bizonyítani, hogy a 2. és a 3. számú szerződés módosításokon túlmenően egyéb pótmunkákat is végzett az alperes megrendelésére.

A fentiekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 254. § (3) bekezdése alapján - annak helytálló indokaira tekintettel - helybenhagyta.

A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 239. §-a alapján alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése szerint kell az alperesnek a másodfokú eljárásban felmerült költségét megfizetnie. A másodfokú bíróság az ügyvédi munkadíj mértékét a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése alapján mérlegeléssel állapította meg.

A felperes fellebbezésének eredménytelenségére és illetékfeljegyzési jogára tekintettel kell a 6/1986. IM rendelet (VI.26.) 13. § (2) bekezdése alapján a fellebbezési eljárási illetéket külön felhívásra az államnak megfizetnie.

Budapest, 2012. év június hó 14. napján

. Mika Ágnes sk.
a tanács elnöke

. Kurucz Zsuzsánna sk.

Dr. Tibold Ágnes sk.

előadó bíró

bíró

A kiadmány hiteléül:

bírósági tisztviselő